

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accomodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam abundè
suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

Feria Qvarta. De Mortis Necessitate.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56277)

tate, totus quippe mundus in omni scientiarum genere apprimè fuisset versatus, at mero modo ubique ignorantia & mentium caligo regnat, ó rerum vices deplorandas! & metamorphosim nimis ah diuersam! quam procul à priore illa felicitate recessimus! Sed quid? peccatum est, Auditores, peccatum est, vnicum inquam peccatum, quod in has nos miseras coniecit: ipsum quod nos omni felicitate, iucunditate, vira, deliciis ac voluptate spoliatos & nudatos, in statum infelicitatis, calamitatis, mortis, miseriarum, & ærumnarum coniecit. Ipsum inquam est, quod nobis infelici profecto partu mortem edidit, quam vos, velim, semper ob oculos gerere, ac nullo non loco recordari: & ita fiet, vt in æternum nunquam peccaturi sitis.

Atque hoc vnum est, quod hodie omnes quam enixissime à te postulamus Domine, vt nobis scilicet gratiam concedas, qua nunquam eiusdem obliuiscamur; sed quoad vnumus, eius nobiscum viuat memoria, & imprimis, vt interdum in mentem reuocemus, felicitatem, voluptatem ac delicias aurei illius innocentie status, vt nimirum homo conditus sit à Deo immortalis, semper vegetus, lætus, procul ab omni tristitia remotus, benedictionibus abundans, afflictionibus carens, ab omni prauo affectu liber atque aduersus omnes morbos singulariter præarmatus: vt nimirum omnia nouerit, nihil ignorauerit, omnia dilexerit, nihil despexerit, omnia gubernarit, nihil formidarit, omnidenique felicitatis genere fuerit cumularus.

Ac deinde mentis oculos in aliam partem deficientes, peccati horrorem inspiciamus, simulque meminerimus, ipsam esse nefarium illum prædonem, qui omnibus nos priuilegiis, donis, facultatibus spoliavit, ac nudos penitus deseruit: vt deinde nunquam obliuiscamur, ipsum esse patrem tam infandæ ac nefariæ filie, mortis inquam, quæ omnes omnino homines premit.

Quæ omnia cum in mentem reuocauerimus, fac Domine, vt fructum hinc aliquem percipiamus, vt nimirum visa eiusdem virtutis illud remis, velisque fugiamus, & ab eo velut à facie colubri, vt Sapiens monet,

declinemus; simulque ad te recurramus, vt qua nos ipsum priuat, beatitudinem sempiternam recuperare valeamus: ad hanc porro nos dirigant Pater, & Filius, & Spiritus S. Amen.

FERIA QUARTA.

DE MORTIS NECESSITATE.

Partitio.

- I. Quod omnis homo est mortalis.
- II. De certitudine necessitatis moriendi.
- III. De facultate euerendi robustissima quædam.
- IV. De vniuersali mortis statuto.
- V. An Enoch & Elias sint mortui.

Memorare nouissima tua, & imprimis esse, necesse omnes nos mori, & in æternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGURA.

CVM filii Iob, in domo fratris primogeniti, iucundissime epularentur; ecce ventus & turbo quidam vehementior, è deserto prorumpens, quatuor domus angulos concutiens, eandem ad terram miserabili sane casu prostravit, atque omnes conuiuas tristi ruina inuolutos oppressit. O casum deplorandum! Sed fuit illa oppressio figura mortis vniuersalis, & interitus omnium filiorum hominum prælagium. Omnes enim filii Dei, qui verus noster Iob est, in Adami, qui omnium hominum primogenitus erat, voluntate velut in domo quadam, simul comprehensi, iucundissime in paradiso deliciarum inter se cum epularentur; vehemens ille peccati turbo exurgens domumque concutiens, omnes omnino mortales misere oppressit, ac vniuersum humanum genus variis calamitatibus inuoluit. Atque ita factum.

ctum est, vt Adamo ad terram prostrato, omnis eius posteritas eodem casu ad terram ceciderit, duce quippe fauciato ac tantum non mortuo, omnes illius milites morti ad iudicati sunt: adeo vt nullus ex toto hactenus agmine fuerit, qui ab eadem turis egressus. Semel itaq; omnibus moriendum est, idq; fatali quadam necessitate à Deo constitutum: quod latius vobis deducere hodierna concione decreui. Illumina tu modo intellectum sanctissime Spiritus, & ingenii nebulas lumine tuæ claritatis illustra; tu vero gloriosa Dei genitrix precibus me tuis adiua, vt feliciter ad exitum cœpta prosequar: atque ideo te cum Angelo compello, & cum omnibus hic præsentibus, Aue tibi impertior.

Plutar. in A- Charonensis Plutarchus refert, Alexan-
popht. eg. drum Macedonem, multis victoriis ac tro-
phæis nobilem, cum quo iam tempore vul-
neri in pralio accepto, sanguine perfusus
Magni di- maderet, ad suos duces, qui diuinis eum ho-
ctum. noribus afficiebant, ac velut heroem quen-
dam & semideum adorabant, conuersum
dixisse? Videtis hæc vulnera, carissimi? an
hæc signa sunt immortalitatis? hoc cine-
deorum est? itane Deos hominum mucroni-
bus imperi, aut morti esse obnoxios? defi-
nite igitur me Deum appellare, à quo hu-
manum nihil, imo ne mortem quidem, alie-
num cernitis.

Designare voluit generosus & modestus princeps, mortem omnibus hominibus communem esse, ac necessario vnicuique nostrum euenire, tamq; regibus sceptrum, quam colonis ligones e manibus excutere. Sed historiam hanc proposito meo adaptabo.

Caro, mundus, ac diaboli, qui à longo iam tempore Plutonis aulam incolere, ac mortalibus adulari quam qui maxime consuevere, nullo non tempore nobis misellis persuadere conantur; esse nos in hoc mundo velut deos quosdam immortales, mortis imperio exemptos ac semper victuros: quotidieque nobis occurrunt, quod serpens olim maioribus nostris, generisque humani auctoribus in paradiso ingeminavit, *Negua-*

quam moriemini, sed eritis sicut dii. Sed no-
strum est, Auditores, statim vt vitæ huius molestias experimur, calamitatumq; impetras perlentissimus, cum Alexandro e contra obicere; Anne tibi, ô insensate munde, omnes hæc quas patimur ærumnæ, morbi quos sustinemus, fortunæ varietates quibus subiecti sumus, certissima immortalitatis indicia videntur? an non vero potius insinuant, mortales nos esse, fato obnoxios, & ad finem vitæ paulatim deflectere? *Quid ais Satan?* locus ille corruptionis in quo viuimus, terra maledictionis quam incolimus, mortalium nomen quo nominamur, ærumnæ, calamitates, labores, ac rerum vicissitudines, quas quoridie nimis ah! frequenter experimur, an non aperte nos insinuant mortales esse, ac morte terminandos?

Ita porro hæc technas & adulantium præstigias à se remouit sanctus ille vates ac rex David, qui ex humili ad regiam dignitatem euectus est: *Ego dixi, Dius estis, & filii excelsi omnes: vos autem sicut homines moriemini, estis, fateor, homines, veluti dii quidam terreni: patris enim miracula, peccata remittitis, ægros sanitati pristina restituitis, mortuos ad vitam reuocatis: quid restat quam novos mundos condere? sed interea velim vos meminisse, esse vos mortales & vt homines morituros: Sicut homines moriemini,* non moriemini, inquam, sicut plantæ, quæ postquam vitam vegetatiuam vixerint, emortuantur, & tum omnia in illis esse desinunt, nõ moriemini sicut bestia, quæ vitam habent sensitiuam, quam vbi perdiderint, omnia simul perditæ sunt: sed moriemini sicut homines, qui cum natura quadam excellentiori præditi sunt anima que rationali donati, quamuis corpora moriantur, & in putredinem ac cineres conuertantur, ipsa tamen anima semper viuunt & nunquam morituri sunt. Mors itaque omnibus hominibus communis est.

Nabuchodonosor, potens ille Assyriorum monarcha, nescio qua ductus ambitione, immortalem se esse credebat, diuinisq; Deo honores ambiebat; at Deus, qui superbis resistit, eosque humiliat; illum coarguit, atque

Psal. 86.

Supra.

Nabuchodonosor à Deo humiliatur, quod

atque fatuam illam & stolidam ambitionem potentiosis quibusdam & ænigmaticis visionibus retudit, vt veram laudem animi humilitatem respiciens coactus fuerit induere. Prima visione vidit statuam, cuius caput aureum & pedes lutei, quæ à scelerato quodam laterculo ad terram deiecta in frustra comminuebatur: quam visionem Daniel interpretatus ait: *Tu es ò Rex caput aureum*, qui pedes habes fictiles, & cuius naturæ bates non nisi lutum sunt & terra, quemque vnicus mortis impetus in cineres & putredinem rediget. Altera vidit arborem proceram & opacam, quæ nubes cacumine tangeret, ramorumque comis totum quaquæ patet orbem repletet: sed mox vocem audiuit, quæ arbor hæc excidit, rami præcidi, folia auelli, fructusque per terram spargi iubebantur. Hanc quoque visionem exponens Daniel regi, dixit, *Arborem quam vultis sublimem asque robustum, cuius altitudo pertingit ad cælum, tu es Rex qui magnificatus es: tu es inquam arbor, quæ tempore suo excindetur, & virore spoliabitur, quamque mors falce sua demeret & ad terram prosterneat. Et nunc reges intelligite: considerate inquam, vos esse statuas illas ingentes, coronis aureis redimitas, sed à mortis lapillo nequaquam impunes: cogitate vos esse arbores illas sublimes, quorum caput ad cælum pertingat, & quorum gloria nubes transcendat, sed nullum inter vos esse, qui non mortis cuneo excindatur, vnde Pœta.*

*Sub tna purpurei veniunt vestigia reges,
& alius:*

*Mors a quo pede pulsat pauperum tabernas
Regumque turris.*

Nulla enim datur exceptio, nullus aliquo gaudet privilegio, nullus morti eripitur, sed omnibus illa communis est ac necessaria, nemini parcens: vnde Socrates ad mortem condemnatus cum esset, ac iudicum in eum prolata sententia hilaris respondit: hos qui me nunc morti addixerunt, longo ante tempore natura eidem addixit, inuere volebat, omnes nos natura mortales esse, ac mortis sententiam, iam à primis vitæ incunabulis, nobiscum ferre. Quod & designauit dudum

Tom. 4. Bess. Aduent.

ante Psaltes, dum ait: *Quis est homo qui viuet? & non videbit mortem?* putat ecce vates, fieri non posse, quemquam vitam à natura mutuo accipere, & eandem non reddere. Sed quemadmodum omnis motus duob. in terminis finitur: à quo incipit, & in quem desinit: ita quoque esse nostrum, verus quidam motus est, quem duos necesse est habere terminos, vitam inquam, à qua incipit, & mortem in quam resoluitur, & expirat: *Quis est homo qui viuet?* ecce terminum à quo: *Et non videbit mortem?* ecce terminum ad quem & *Supra.* motus finem. Quocirca hoc certum indubitatumque statuendum est, nullum esse, qui vitam acceperit, qui non eadem tandem aliquando serius aut citius priuandus sit.

Pulchrum & scitum in hanc rem apophthegma producam. Constantinus Imperator cum Regis Persarum legatum per Romanam ciuitatem circumduceret, eique eiusdem splendorem elegantiam, nitorem, opes ac dignitatem ostenderet, peteretque quid ei de Vrbe Romana videretur, respondit Persa, Etiam Romæ sicut & alijs in locis, homines sibi videri mortales. Bene quidem & modeste.

Designare nimirum volebat, mortem vbiq; terrarum imperium exercere, atque omnes omnino homines illius sceptris parere, nullamque rationem, vel occultam, vel relictam, ad eius tyrannidem declinandam dari posse. Egregium hocce quidem est apophthegma: sed figuram propemodum similem è sacris voluminibus depromam.

Vidit olim Ezechiel campum ossibus mortuorum plenum: & ecce, dum insolito hoc spectaculo percussus obstupecit, audiit vocem, quæ diceret, *Ossa hæc vniuersa domus Israel est.* O mysterium sublime ac profundum! equidem illius vobis futurus sum interpres. Ingens ille campus mortuorum ossibus repletus denotat mundum, qui quot tumulos, rot velut sulcos continet, ac plurimis cranij, eorum nimirum qui iam à quinque annorum millibus extincti sunt, repletus est. Domus autem Israel, velut pars pro toto, vniuersum humanum genus designat, quod eidem fato obnoxium est; morti inquam

F inquam

inquam, sepulchro, & cineribus destinatum. E quibus omnibus efficitur, mortem euitari non posse, at omnes sine vlla exceptione manere.

II. Illa siquidem est tessera, quam natura hominibus, dum in luminis auras eduntur, tradit: quamque ipsemet DEVS Adamo post admittum peccatum tradidit, Puluis es & in puluerem reuerteris: quæ verba Ecclesia, de salute nostra sollicita, quotannis nobis in mentem reuocat dicens, *Memento homo quia cinis es, & in cinerem reuerteris*. Egregium porro hinc conceptum eliciam. Cum dux aliquis agmen foras producit, militibus quo se mutuo agnoscant & ab hoste dignoscant tesseram tradere consuevit. Natura, quæ magna quædam dux est, cum milites suos, id est homines, in mundum, qui velut locus castrensium est ac militaris (*militia quippe est vita hominis super terram*) producit, hanc illis mox tesseram consignat, *Puluis es & in puluerem reuerteris*, è puluere agnoscere possumus hominem, estque hæc tessera quam nullus non in natiuitate audiit. Interrogemus Reges, & Patriarchas veteris testamenti, atque omnes ita se rem habere declarabunt.

Gen. 1.

Iob. 7.

Gen. 18.

Psal. 12.

Psal. 21.

Ecl. 10.

Quis tu es, Abraham? dic audacter, quis es, ede tesseram. *Loquar ad Dominum, cum sim terra & cinis*, ecce ipsissima tessera verba. Quis tu, heus David? quem te putas? *Ego sum vermis & non homo*. Dic apertius, non enim suat hæc ipsissima verba: *Quoniam ipse cognouit figmentum nostrum: recovatus est, quoniam puluis sumus*. Verum hoc est symbolum. Tu autem quid ais Salomon: quis tu? *Quid superbis terra & cinis?* Quam bene hæc naturæ humanæ militibus tessera hæc inhæsit? quid mirum, semper namque eam ob oculos habebat. Quod idem sapiens nobis suadet, dicens, *Memorare nonissima tua, & in æternum non peccabis*: recordare inquam mortis, quæ in cineres & puluerem te redactura est, & cogita illius te iussis, etiam inuitum & reluctantem, obsequi debere. Hac de re hodiernam concionem instituam, quam bifariam distribuam: primo ostendam omnes homines, quotquot sunt, vel sequentibus temporibus futuri

sunt, necessario debere mori: deinde vero omnibus & singulis sine vlla exceptione moriendum esse, vt hinc euident fiat, necessario esse mortem obeundam, & quidem omnibus & singulis. Arrigite aures, rem aggrediar.

Nihil est certius, Auditores, aut quotidiano vsu & experientia confirmatius, quam Mortis ipsa mors, nec quidquam de quo minus dubitare liceat, aut de quo certiores esse possumus. Si enim scientia, iuxta Philolophos, habitus quidam est è veris, necessariis atque euidentibus propositionibus promanans, ipsa mortis hominibus necessario impendentis cognitio esse debet quam certissima ac verissima, cum propositioni, qua nihil certius, verius ac manifestius, est nempe: *Homo est, mortalus*, innitatur. Testem huiusce rei habeo Prophetam Iob, qui cum Deo loquens ait, *Scio quia mori trades me, ubi constituta est domus omni uiuenti*. Scio inquam, non sophismate aliquo, sed verissimo argumento, & syllogismo demonstratio inductus, scio demonstratione à priori, & posteriori, scio conclusionem in *Barbara, Celarent, Darij, Ferio*, & in omnibus Figuris & Modis. O Philosophum versatissimum!

Est hoc axioma quoddam certissimum, & maxime generale, quod in Christianorum Philosophia necessario præsupponendum est, nec vlla opus habet demonstratione. Est quoque decretum euidentis & irreuocabile, quod tribus demonstrationibus certissimis, & irrefragabilibus innititur: primo sacri voluminis verbis: *Ipsi peribunt, tu autem permanens, & omnes sicut vestimentum veterascent*, deinde rationi certissimæ: nam quidquid componitur ex contrarijs, est corruptibile: postremo autem quotidianæ experientiæ, *Omnes enim morimur, & sicut aqua dilabimur in terram*.

Inunc, & longa tibi vitæ spatia, annosque pollicere Nestoreos: ecce sacre te literæ, id est Deus ipse, rationes euidentissimæ, & experientia quotidiana mortalem te esse docent, tres maximæ quæ in mundo reperiri possunt, faces in hoc tibi prælucent, ac veritatem detegunt, mortem tibi esse necessario subeundam: faces, inquam lucidissimæ,

II. Mortis necessitas.

Iob. 19.

Psal. 102.

2. Reg. 14.

Mors licet
ratio
& experi-
entia do-
cent, mor-
tem neces-
sariam esse.

ma, quæ illuminant omnem hominem in hoc mundo commorantem: vna quidem quæ humano ingenio reuelat ea, quæ communem naturæ ordiæm excedunt, atque hæc fidem animis ingenerat, facta videlicet Scriptura: altera vero ea, quæ naturæ insita sunt, sensuum tamen & ingenij caprum antecellunt, & hæc scientiam hominum mentibus indere consuevit, rationes scilicet euidentissimæ: vltima vero, ipsa est rerum magistra experientia, quæ sapientes simul & insipientes erudire solet, quæ ea quæ rationem humanamque ingenium superant nos docet: omnes hæc etiam vel maxime cæco ad oculum patefaciunt, mortem nulla arte aut versutia posse euitari.

Mors cer-
tissima est.

Quidquid est in homine, de futuris est contingentibus, quod nimirum fieri & non fieri æque possit, nihilque est de quo certo quidquam liceat affirmare, sed de singulis dicendum est dubitando forte: si quis enim de infante in cunis quæreret, an futurus sit Achilles, an vero Theristes, quid respondere haberes aliud, quam, fortassis hic, fortassis ille. Si ab eodem iam adolescentiam ingresso iterum peteretur. Illene adolescens futurus est ingenio Aristoteles, an stupore bardus? Respondebis haud dubie, forsitan bardus, forsitan Aristoteles. Procedamus deinde ad virilem ætatem, & petamus. Ille idem, Irusne pauper futurus est, an vero Cræsus diues & opulentus? semper, scio, diues, fortassis diues, fortassis pauper. Sed si petiero: Aliquandone morietur? dices, Ita profecto: sine dubio, & quidem necessario, nec hic, fortasse, locum habebit.

Vertat in omnes sese partes homo, faciat quidquid voluerit vel potuerit, varia aduersus mortem sumat antidota & amuletâ, nunquam tamen se ab hac fatali necessitate immunem poterit præstare: dormiat quotidie in molli pluma, in lectis gausapinis, includatur arcæ etiam arctissime, vt vel à nemine videatur, semper tamq̃n aditum mors inueniet. Galenus, Hippocrates, alijque medici præstantissimi mille remedia aduersus morbos, milleque sanitatis

tuendæ rationes excogitarunt, verum ad mortem euitandam nullus omnino Aphorismus conscriptus: sed omnes confessi sunt, *Contra vim mortis non est medicamen in hortis.* Mors igitur necessario subeunda est.

Et profecto! quis fuit vnquam à morte Priuilegiū exemptus? quis hoc priuilegium habuit? nullum est Seruos quidem suos magnis Deus & singulis aduersus laribus, ac naturam excedentibus priuilegiis mortem. ornauit: hos ab igne tutatus est, hos sine potu ciboque longo tempore viuere permisit, illos aquis inambulare fecit: at nullum vnquam à morte exemit: Moysi dedit virtutem aquas in vnum conglobandi, Iosue solem sistendi, Ezechia eundem retroagendi, at nemini potentiam qua mortem siteret, aut quo minus veniret, impediret. Vnde exclamat Psalmographus: *Quis est homo qui viuat & non videbit mortem?* quis est, inquam, Princeps aut Rex, qui se à morte immunem esse gloriatur?

Omnes quippe homines mortem necessario subire oportet: & hac lege vitæ huius stadium ingredimur, postquam aliquot hic annis commorati sumus, iterum deinde. ferius aut citius, eodem egrediamur. Dixit olim David rex vni è principibus suis nomine Ethai: *Heri venisti, hodie compelleris nobiscum egredi.* Quam hoc nos melius de hominum conditione dicere possumus? Heri in hanc vitam ingressi sumus, & hodie forsitan mors eadem exire compellet. Hinc apud Sapientem ipsi insipij vitæ breuitatem deplorantes conqueruntur: *nati continuo desuimus esse, heri nati sumus, & hodie misere iugulamur.* Statim namque vt per vnam ianuam in vitæ huius diuersorium ingredimur, per aliam eodem, ad mortem properando, egredimur. Bene igitur magus Augustinus mortem cursum quendam & stadium nuncupauit, in quo quotidie citatis gressibus ad mortem properamus, & in carminibus suis Gregorius cognomento Theologus, torrentem eam nominauit.

Idque ipsum est quod vivo, velut rapidissima

ammis,

Qui sursum exoriens semper ad ima fluit.

F 2

Nam

Nam quamprimum vt incunabilis egressi sumus, semper & continuo mouemur, nec prius datur quiescere quam mortem inuenimus, quæ eodem omnes fato perdit & destruit: nec eam quis subterfugere poterit, quia penitus necessaria est, & a tumultu tumultum petimus, vt idem Gregorius ait.

Sacra Scriptura, vt hanc fatalem mortis necessitatem nobis insinuaret, varijs eam rationibus & vijs ostendere conatur. Quare namque putatis eam toties vasa fictilia & lutea appellasse? *habemus thesaurum in vasis fictilibus*, animam scilicet corpori fragili & caduco inclusam. Non ait, vasis ferreis, ahenis, aut marmoreis, sed fictilibus, & fragilibus, vt vitæ huius breuitatem, ac simul fragilitatem declararet. Quam luculentos porro hinc excludere licet conceptus! Primus hic est.

Insignis hic Philosophus, & profundus Theologus conatur ostendere, Deum, præter communem naturæ ordinem (quæ materias perfectissimas nobilioribus formis vt plurimum insigere consuevit) animam rationalem, qua nulla forma dignior & perfectior, natura immortalis, corpori corruptibili inclusisse & associasse, tam pretiosam scilicet gemmam plumbo aut ferro inserere: fortitan, quod ea quæ maximæ & infiniti pretij sunt canabinis aut villoribus, saccis includi soleant. Hinc Ioseph Patriarcha scyphum Pharaonis aureum sacco Benjamin fratris iunioris inseruit. Ita quoque Deus Optimus Maximus pretiosum illam animæ thesaurum, vili corporis nostri sacco indidit, & gemmâ illam magni æstimatam fictili vasi inclusit. Habemus igitur thesaurum, in vasis fictilibus. Secundus.

Sunt in officina figuli, si forsitan aliquando obseruastis, omnis generis vasa, parua scilicet & magna, alia in honorem, & alia in contumeliam, hæc pulchra, illa vero abiecta, sed qualia demum ea sint, omnia ad minimum imperum & casum fragilia sunt. Ita quoque iuxta sententiam Apostoli, mundus hic est velut officina figuli, sed figuli illius celestis, varijs vasis instructa usque fictili-

Mundus officinæ figuli comparatur.

bus, sed quæ omnia fragilia sunt, & casui obnoxia, sunt Magnates, Principes, Reges, Monarchæ, sed & plebei, serui, pauperes, tritiales: alij sunt nobiles, gloriosi, magnifici, splendidi, alij vero humiles, mendici, obsecuti, barbari. Has autem antitheses adhibet & Apostolus: vasa alia in honorem, alia in contumeliam: *vos nobiles, nos autem ignobiles*, sed qualescumque ij sunt, casui sunt subiecti, & natura fragiles. Iob Propheta, vt propositum prosequamur, ex eadem materia compositum agnosceit, seque velut vas luteum a Deo conditum ait: *Memento Domine quod sicut lutum feceris me, & plasmaueris me torum in circuitu*. Idipsum Psalmodigraphus de impijs: *Tanquam vas figuli confringentur*. Et in primis Propheta Ieremias: *Descende in domum figuli*, alijque sacri auctores infiniti, quorum omnium hæc sententia est: hominem, quandoquidem non nisi vas fictile est, & fragilis, corruptioniq; obnoxius, morti, quæ omnium corruptentium prima est, necessario subiectum esse.

Quare age, superbe & insolens, agnosce obsecro, originis tuæ vilitatem, agnosce te non nisi lutum & terram esse, agnosce fragilitatem, & pone ante oculos necessario tibi mortem degustandam. Vna hæc sufficiat cogitatio ad insolentiam reprimendam, & audaces conceptus terrendos. Multus quidam Lydus, vt Plutarchus refert, cum aliquando vmbra suam conspicatus, corporis bene compacti roborositatem, capitis elegantiam, crurum subtilitatem, & aures cum decoro pendulas esset demiratus, insoletere, subsultare, furere, sternere se storem & obuios calcibus petere cœpit, nulla vt arte vel moderatione compesci potuerit: versum cum se patre asino progenitum cogitaret, insoletere desijt, moderatius sese gerere, & mulionis ferula se subdere.

O homines, nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Alta sapitis, insolecitis, Reges aut Principes vos esse exultimatis, per urbem laudato pauone superiores inceditis, cum nimirum oculos indigni-

1. Cor. 4.

Iob. 10.

Psal. 2.

Apo. 1.

Ierem. 18.

III.

Psal. 31.

gnitatum uestrarum, honorum, diuitiarumque umbras conijcitis : at si cogitaretis, patrem uos habuisse figulum, si cogitaretis, inquam, esse uos lutum fragile, & terram fictilem, omnem profecto superbiam & arrogantiam quamprimum exueretis. Quomodo Sapiens homines ad moderationem reuocare conatus est: *Quid superbus terra & cinis?* Vnde efficitur, mortem esse in primis necessariam.

Nemroth gigantea illa moles, cum se à morte tueri uellet, ac diluuij secundi rabiem euitare, turrim excelsum cepit extruere, sed eam minime potuit perficere. Deus enim post infinitos sumptus impensos, opus impediuit, opificumque omnium linguas confudit. Quoties tu, o homo, giganteum hunc in uita imitaris: quoties nescio quod simile opus moliris? conatis te à morte innumera praeuolare, eiusque impetus subterfugere, mille arces, palatia, turres extruis, mille tibi gaudia, fortunæ ardentis flabra tibi somnias: sed cogites uelim, post mille exhaustos labores, degustatas arumnas, opere etiam imperfecto, mortem tibi instare, atque omnia in fumos ruitura, & ex eunctis conceptibus, præter infamem confusionem, nihil reliquum fore. David Prophetæ huc alludit, dicens: *Tange montes, & fumigabunt;* sublimes elude conatus, & in fumum abibunt.

Secundus ille Briarius Goliath, spurius ille Philisthim, à summo capite ad imum usque pedis armatus, omnibus Iſraelitis exprobrans insultabat, armisque suis & robore fretus sese inexpugnabilem credebat: & ecce, lapis quidam torrentis, pastoris excussus dextra, uitam simul eripuit & uictoriam, & colossum illum carneum ad terram magna cum infamia ac dedecore dejecit. Mille, o homo superbe & arrogans, superbiæ & insolentia species ede, omnibus insulta, atque altum quid & sublime de te sentiens, inexpugnabilem & inuincibilem te crede: minimus tamen lapillus, morbum intelligo, cum te inuasent, ad terram prosterneret, loculoque inclusum ad ima usque terræ viscera dimittet.

Erant in exercitu Regis Antiochi qui ad-

uersus Iudæos bellum gerebat, elephas, ingens tergo propugnaculum & turres cum vallo gestans, qui magnum Iudæis terrorem incuriebat: sed gregarius quidam miles, cui nomen Eleazar, mucrone uentri inserto, eundem ad terram dejecit, & castra tergo imminencia contracta dissipauit. Homo, qui non nisi musca est, elephantem se facit, & turribus armatum, honoribus, inquam, diuitijs, uanitatibus & quiescentijs; mundo se ostentat, & quodammodo terrorem incurrit. Sed uideat, ne mors, uelut generosus quidam Eleazarus, propugnacula subimetur, uideat, inquam, ne letalem plagam infligat, quæ omnes eius ambitiones destruens, misero sane casu ad terram eum dejiciet.

Adamas, ut gemmarum tradunt, tanta duritie est, ut nulla arte posse frangi uideatur, at quamprimum ut aliquod fragmen auulsum est, in varias mox partes frangitur, ac uelut in puluerem redigitur. Homo gemma quædam in finiti est pretij, qui nulla ratione uideatur comminui aut emolli posse, sed quamprimum ut labascere cepit, & mors eundem depascere, omnia in cineres abeunt & fumum inane. Atque hoc est, quod à quinque annorum millibus primis nostris parentibus occinuit in Paradiso Deus conditor, *uultus eius, & in puluerem reuertetur.* Semper autem hinc efficitur, uerum esse, quod initio proposuimus, mortem esse necessario subeundam.

Hinc Sacra littera, dum humanam nobis fragilitatem ob oculos ponunt, simulque mortis necessitatem ostendunt, hominem fiori qui in agro floreat sæpenumero similem esse dixerunt: *Homo sicut fenenum dies eius, quasi flos agris sic efflorescit.* Flos, inquam, qui mane floreat, uespere autem languet: dicitur agris, & non horti, eo quod rosa, lilia, uiole, & narcissi ad aliquot saltem dies florentes permaneant, ut horti cultor & dominus gratum eorum aspectum uelut laborum suorum ac sudoris mercedem habeat: at flores, qui in agris crescunt varijs periculis sunt expositi, uel enim à prætereuntibus carpuntur, uel pedibus proteruntur, uel denique à bestiis.

Iob. 34.

Lib. II. Moral. c. 17.

bestijs depascuntur. Non aliter quoque agitur cum homine; vt Propheta Iob merito dixisse visus sit, *Qui quasi flos egreditur & conteritur. Et fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet.* Que verba Magnus Gregorius interpretatus ait: *Quid sunt nati homines in mundo, nisi quidam flores in campo?* Porro ex omnibus qui in hortis vel agis flores vident, & crescunt, nullus est, qui duas sustineat brumas, aut bis niuosum gelu patiatur. Rident quidem in vere, calices explicant, venustatem ostentant, odorem spirant suauissimum & pulchritudine sua inspicientes delectant. Sed quamprimum vt acris hyems ingruit, & bruma rigere incipit, ceruices dimittunt, colorem & pulchritudinem amittunt & sensim penitus emoriuntur. Idem omnino de hominibus dicendum est. *Quis enim inter tot hominum millia, duo post diluuium vixit secula, quis ad ducentos annos peruenit? Quis est qui non sit mortuus? & quis denique non morietur? nullus omnino id euitabit, nam firmissimo id & irreuocabili decreto statutum est, & mors necessario toleranda.*

Nam quemadmodum prodigij loco habendum foret, si in cœlesti domicilio, in loco beatitudinis quis mortalis reperiretur, nempe æternæ illi felicitati penitus repugnans: ita quoque non minus admirandum foret, si hoc in mundo quemquam à morte rurtum & immortalem videremus: neque enim simul consistere possunt & humana fragilitas & perpetua immortalitas, nec se mutuo tolerant. Hanc meam opinionem confirmat regius Vates, qui beatorum habitacula & sanctorum commorationem, terram viuentium appellat. Vnde efficitur, mundum hunc miseris refertum terram morientium, ac velut quoddam defunctorum cœmeterium vere posse appellari. *Credo videre bona Domini in terra viuentium.* Id ipsum, & Christus adolecenti petenti quid ad salutem necessarium foret, proposuit: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Quamobrem, Domine, cum sacro id ore tuo confirmaueris, semper mihi proponam ac credam cœlum terram viuentium, mundum vero, terram morientium esse, & omnia hic, mortalia

Psal. 26.

Matth. 19.

& caduca dici, ac necesse esse mortem sustinere.

Vnde vero fatalis hæc moriendi necessitas ortum habet? vnde in mundum tyrannica hæc coactio venit? multæ quidem ciuicis rei dari possunt rationes, sed quæ luculentæ sunt & prægnantes. Prima è Philosophiæ arcanis deprompta est. *Quidquid enim contrarijs constat, corrumpi tandem debet, & in nihilum conuerti.* Nam quoniam contraria & opposita simul in eodem subiecto nequeunt consistere, seseque inuicem semper oppugnant: hinc fit vt subiectum cui inhaerent, tandem destruant, ac perdant. At nos corpus habemus, quod è quatuor contrarijs compositum est humoribus & qualitatibus, quod ab hisce, velut à quatuor prædonibus semper impeditur & impugnatur, quod proinde penitus succumbat necesse est, morteque extinguatur. Altera ratio hæc est.

Materia prima, è qua omnia naturalia composita sunt, cum satiari non possit, nouasque semper formas velut insatiabilis pellex desideret, vicissitudinis & varietatis studiosissima: tandem omnia quibus inhaeret subiecta destruit ac perdit, atque inde Philosophorum illud axioma originem sumpsit: *Materia prima est principium omnis corruptionis.* Corpus porro hoc nostrum, in quo viuimus & quod circumferimus, ex hac corruptionis massa compactum est: necessario igitur corrumpi debet. Tertia sit.

Cum humor radicalis, quo vita hæc nostra fouetur & sustentatur, ad naturalem suam perfectionem iam venit, sensim deficit, & minuitur, vitalesque illi spiritus in nobis paulatim consenescent: sanguis quoque, quo natura hæc nostra enutritur, & qui vitam conseruat, concreuit & congelatur. adeo vt ruinis reparandis vix amplius sufficiat: & quamuis cibo quotidiano vitam confirmare ac sustentare satagamus, ac ruinas & damna temporis deuastantis restaurare, quidquid tamen è contra opponimus, dispendia refarcire non valemus, nec vlla ratione detrimento accepto satisfacere. Quare quo-

te quotidie aliquid ex vitali hoc humore, vero vitæ sustentaculo, amittendo, nihilq; addendo, vitam tandem collabascere, ac penitus deficere necesse est.

Ultima ratio est: omnia in ea resoluta solent ex quibus componuntur: quod experientia manifestum fieri potest: cum enim lignum flamma consumitur, lignum dico, quod est quatuor compositum est elementis, in eadem hæc cum deficere incipit, resolutur aqua: in primis vtrinque egreditur, aer sursum euaporat, & in fumum euanescit, cineres vero terra manent. Ita quoque, homo, qui est quatuor hisce compositus est, & potissimum est cineribus in eisdem quoque tandem resoluendus est. Hoc sacra nobis littera innuunt, dicentes, *Puluis es, & in puluerem reuertetur*, & melius adhuc vates regius: *Aufers spiritum eorum, & deficient, & in puluerem suum reuertentur*. O rationes efficacissimas quibus efficitur, mortem esse necessario subeundam, atque eius memoriam nunquam animo deponendam! Recordemini igitur nouissima vestra & mortem ante omnia, & in primis illam esse necessariam, certissimam, inuitabilem, & sine dubio euenturam, eam deinde esse vniuersalem, ac toti mundo omnibusq; hominibus communem. Est hoc secundum concionis punctum, quod jam aggredimur.

Gen. 3.

Psal. 105.

IV.
Mors omnibus æque communis est.

1. Reg. 14.

Ipsa mors, Auditores, obligatio quædam generalis est, quam omnes præstare oportet, tributum vniuersale, quod omnibus solendum restat, iter denique commune, ac semita publica, omnibus calcanda. Hinc bene, mea quidem sententia, mulier illa Thecuitis coram Dauide Rege ait, *Omnes morimur, & velut aqua dilabimur in terram*, dicere vult: Cogites tecum velim, magnanime, ac generose princeps, quod quemadmodum torrentes ac flumina, cum varios agros rigarunt, ac variis anfictibus per varias prouincias defluerunt, in mare tandem delabuntur: non secus etiam homines, postquam dudum in vitæ huius stadio euagati sunt, in terram delabuntur, & in sepulchrum velut in Oceanum descendunt, in quod cum semel eos descendisse contigerit, nunquam amplius egredien-

tur, nisi cum extremo iudicii die ad tubæ sonitum omnes omnino mortui sepulchris resurgendo prodibunt. Omnes igitur sensim morimur, & velut aquæ ad oceanum delabentes, in terram, vnde formati sumus, delabimur.

Cur porro dicis omnes. An non excipis reges? diuites non excipis? nymphas formosas huicne legi subijcis? quid ni? nam, dicendo omnes, communem omnibus sortem significat. Dic mihi obsecro, quis modo in Chaldaea regnet de stirpe Nabuchodonosor? quis superest modo in Persia de prosapia Cyri? quis in Media de familia Darij? quis in Græcia de stemmate Alexandri Macedonis? quis Romæ è domo Cæsaris sceptrum tenet? quis Carthagine ex Annibalis posteris, vel Athenis è Codri nepotibus dominatur? Vbinam modo sunt superba illa imperialia & monarchicæ orbis? Vbinam tot respublicæ florentissimæ? vbi modo Troia, Numantia? quæ memoria restat Athenarum? quid Lacedæmone modo agitur, vel Carthagine? *Omnes morimur*. Omnium harum memoriam mors abstulit. Egregiam hæc super re olim D. Augustin. meditationem instituit: cum enim Romæ versaretur, & superba Imp. veterum monumenta admiraretur, & in primis Cæsaris opera obstupesceret, sortem eius deplorare cœpit ac dicere: *Vbinam isti Cæsaris corpus præclarum? vbi magnitudo diuitiarum? vbi apparatus deliciarum? vbi multitudo dominorum? vbi cetera vitiorum? vbi acies militum? vbi thronus regalis? & vbi sunt quæ hæc omnia? quo recessit tua magnificentia Cæsar? Hæc omnia tu destruis & euer-tis, ô fera mors, nemini ignoscis aut parcis, sed omnes mori cogis. Omnia autem hæc Propheta Iob concludit dicens, *Deficiet omnis caro simul, & homo in cinerem reuertetur*. E quibus omnib. manifestum & euidenter fiet, mortem omnibus hominibus communem & vniuersalem esse.*

Iob. 34.

Paulus ad Hebræos, fratres suos secundum carnem, scribens, mortemque ipsi in mentem reuocans, hortatur vt cogitent eam esse inuitabilem eiusque decretum inuio-

Heb. 9.

inuolabile, quod omnibus commune sit, & omnibus hominibus statutum esse semel mori: statutum scilicet non capitulare aut politicum sed generale, in ipso cœlo promulgatum, quo omnibus hominibus mortis via calcanda discernitur. Ex hoc autem statuto egregium conceptum elicio. Sunt in rebus publicis & in regnis legitime constitutis præter jus civile commune, decreta quædam particularia, & leges quæ ceteras prouincias & ciuitates non obligant. Porro in vniuerso hoc orbis sunt regna & imperia, regnum cœleste, inferorum, & terrestre, & hisce tribus priuata quædam leges sunt, & statuta singulis propria.

Apo. 14.

Esa. 25.

Psal. 48.

Heb. 9.

Esa. 25.

Pythagoræ animæ transf. migratione docebant.

Heb. 9.

In cœlesti regno lex quædam inuatu, qua omnes eius incolæ à morte præseruantur, & mori nesciunt, *A modo iam dicit spiritus, ut requiescant à laboribus suis*. Et, *Præcipit autem mortem in sempiternum*. Regnum inferorum legem habet, qua omnes morti perpetuè subjiciuntur, *Mors depascet eos*. Terrestris vero decretum habet, quo semel mortē gustare iubentur: *Statutum est omnibus semel mori*. O statutum inuolabile, quod à nemine euitari, & declinari potest, semperque hæcenus obseruatum est! ô legem exactissime ab omnibus custoditam, constitutionem quæ nunquam deprauata est! non qualem Assuerus rex tulit, quæ populum quidem vniuersum astringebat, reginam vero eximebat: *Quid habes Esaher? noli metuere, non morieris: n. n. enim pro te, sed pro omnibus hac lex constituta est*. Sed legem diuinam, quæ omnes condemnet, nullique parcat. Sed quare in textu legis scriptum est, *Semel?* iterum nouus hic se prodit conceptus.

Credebant Pythagoræ animas humanas, post mortem viuis corporis, in aliud deinde transire, eamque transmigrationem metempsychosin vocabant: sed si opinionem hæc penitus inspiciamus, videbimus eam absurdissimam esse, & multas secum ineptias trahere, hinc namque sequeretur, homines sapius mortem iustinare. At Apostolus, vt opinionem hæc refelleret atque eradicaret, ait, *Statutum est omnibus hominibus semel mori*. Quid si & aliud quip-

piam in verbo *semel* lateat mysterium: forsitan indicare vult, esse nobis mortem serio meditantem, quippe quæ magni momenti, & non nisi semel subeunda sit, ac proinde dandam esse operam, vt bene moriamur.

Lamachus Atheniensium Dux dicere solebat, semel tantum in prælio errorem esse committendum, esse namque vel victoriam referendam, vel in loco moriendum. Idem de extremo illo conflictu, qui tempore mortis subeundus sit, dicendum videtur: cum non nisi semel sit moriendum: ex hoc namque omnis nostra salus aut ruina, damnatio vel beatitudo, dependet. *O semel*, quam bene perpendi, notari, atque animo volui debes *Semel*, cuius nobis memoria nunquam deberet excidere! Sed additur etiam in lege, *omnibus*, vt nullam dari exceptionem appareat, sed ad eam omnes omnino obligari.

Varij Dialecticorum sunt termini, & Mundus vocabula artis: alia nomina dixerunt æquiuoca sunt, quorum quidem nomen commune sit, sed res penitus diuersa: synonyma vero, quorum & nomen, & res communis sit, & vtrique respondens. Porro mundus, quidni dialectica quædam appellari queat, in quo diuersimode argumentandi traditur scientia? omnia hic plena sunt æquiuocis, & analogicis, vt sunt honores, diuitiæ, dignitates, quæ omnibus non æqualiter communicata sunt, at mors synonyma est, omnibus communis & prorsus vniuersalis, quæ prædicatur synonymice de omnibus.

Hanc autem propositionem confirmat Apostolus dicens, *Statutum est omnibus hominibus semel mori*. Sed audi Paule, *Omnibus* dicitis: noui tamen aliquos, qui mortui non sint, sed adhuc superstites existant, & numquam foras morientur. Quid enim de Enoch, quid de Elia dicitis? de Ioanne Evangelista quid asseris? eosne mortuos putas, aut aliquando morituros? Questio hæc quidem perplexa est ac difficilis, eadem egredi tamen oportet, ac difficultates illius expedire.

Multi

Multi auctores, atque ij non inter postre-
mos dicere & docere aggressi sunt, Enoch
vltimum filiorum Cain, & Eliam Thesbi-
tem vere mortuos esse, & ipsum debitum om-
nibus mortalibus necessario persoluend-
um, persoluisse. Aben Esra atque alij veteres
Hebræorum Rabini fuere primi huius
sententiæ verbis innixi: *Et facti sunt omnes dies
Enoch trecenti sexaginta quinque anni*: si hi
sunt omnes dies eius, non ergo diutius, in-
quiūt, viuere potuit: si enim adhuc superstes
foret, longius ei haud dubie vitæ spatium
Moyses dedisset, quod ita cōfirmant. Quan-
do diluuij historia in sacris litteris describitur,
atque ij qui diluuiū erepti sunt, recen-
sentur, octo tantum animarū seruatæ tradun-
tur. At si Enoch nondum mortuus esset, qui
nimirum diu ante diluuium vixit, plures
necessario diluuiū superstites enumerandi
forent: Credendum igitur, eum mortuum
esse, fuisse alioquin nona anima, quæ à dilu-
uio immunis fuerat. At parum firmæ hæc ra-
tiones sunt, quibus opinio adeo exotica in-
nitatur. Nam præter antiquam Ecclesiæ
traditionem, generalem omnium Christiano-
rum persuasionem, communem omnium
Patrum consensum, & vbanim omnium
Theologorum sententiam, ipsa nos scri-
ptura contrarium edocet, aperteque confi-
teatur, Enoch & Eliam adhuc esse superstites
& vsque ad consummationem mundi fore.
Apostolus Paulus in scenam prodeat, qui
Rabinos illos mendaciæ coarguat, & ambos
in viuis esse asserat: *Fide Enoch translatus est,
Et non consideret mortem, quoniam inueniebatur, quia
suscipit eum Deus*, atque ante eum Ecclesia-
sticus, *Enoch placuit Deo, & translatus est in
paradisum, ut des gentibus potentiam*. E quibus
ostenditur verbis efficitur, nondum eum mortuum ef-
se, sed ad finem mundi iterum comparitū-
rum, ut eos, quos præstigijs Antichristus de-
mentauit, in viam salutis reuocet, à fide de-
fectentes reducat, atque ad pœnitentiam
voceat.

Raptus est autem anno ab orbe con-
dito penè millesimo, sexcentis sexaginta
nouem annis ante diluuium. Verba autem
hæc prægnanti etiam ratione fulciri pos-
sunt.

Tom. 4. Bess. Advent.

Moyses enim cum catalogum texeret
eorum qui tam ante Enoch, quam poste-
um vixerunt, vsque ad tempora diluuij,
singulis hoc velut corollarium addidit, *&
mortuus est*, sed cum ad Enoch venisset, nau-
tata phrasi ait, *& non apparuit, quia tulit eum
Deus*. Vnde apparet nondum eum mortu-
um esse, cum historiam suam Moyses con-
deret, neque etiam modo. Confirmat hoc
veluti rem certissimam Hieronymus scri-
bens ad Pammachium; *Enoch translatus est
in carne, Elias carnis raptus est in caelum; nec-
dum mortuus, & paradisi iam coloni, habent mem-
bra in quibus rapti sunt atque translati*. Bene
quidē. Sed vbinam modo sunt? in quo mun-
di cardine aut polo versantur? aut quo trans-
lati sunt?

In hoc totius difficultatis cardo verritur, Vbinam
hic nodus est, hic labyrinthus. Constat e-
nim quoad Enoch, eum in arcacum Noc
non fuisse, nec vndis diluuij submersum pe-
riisse, necesse est itaque, eum in alto quoopi-
am mundi climate commoratum esse. Mul-
ti è veteribus Patribus docuerunt & credi-
derunt, vtrumque in paradysum terrestrem
translatum esse, & illic vsque in hodiernum
diem commoraturum, fundati maxime
verbis illis Ecclesiastici, *Enoch placuit Deo, & Escl. 44,
translatus est in paradysum*.

Primus huius opinionis auctor, aut sal-
tem inter primos, fuit Iulianus Martyr: cre-
debat nimirum paradysum terrestrem adhuc
in rerum natura esse, & ad finem vsq; mun-
di permanfurum, eumque velut domicilium
esse ac receptaculum, in quo magni illi viri
diuerrebantur.

Quin etiam adiungit, hunc esse locum,
quem Dominus in cruce moriens latroni
promiserit, dicendo, *Hodie mecum eris in pa-
radiso*, & in eundem hunc esse translaturum.
Sed sententia hæc nimis singularis est, & r-
pugnat verbo, hodie, quod ibidem legi-
mus, est enim certissimum, CHRISTI a-
nimam eo die in paradiso terrestri minime
fuisse: sed statim à morte, corpore exeun-
tem, ad inferos penetrasse, & ruiduo ibidem
remanuisse. Eiusdem opinionis fuit etiam
Irenæus Martyr sub Antonino Vero & Com-
modo, atque Episcopus Lugdunensis, qui &
aliud

aliud inauditum addit, esse nimirum hunc ipsum paradysum, in quem Apostolus Paulus raptus fuerit: & quod magis adhuc demerit, minusque cum veritate coincidit, hunc esse in quem animæ corpore egressæ succedunt, beatitudinem prestolantes, cuius post finem sæculorum primum composites futuræ sint.

Tertul. in Apolog. Tertullianus Carthaginensis Presbyter, qui sub Seneca Imperatore vixit, iam ab annis pene mille quingentis, eandem opinionem amplexus est: item Isidorus Hispalensis in tractatu de obitu & vita Patriarcharum, ubi de Enoch eodem profus modo locutus est, priorumque opinioni quam proxime accedit, in paradiso scilicet terrestri cum

Li. 8. dist. 17. collocando. Magister sententiarum eandem etiam sententiam ingreditur: adeo ut omnes hi firmiter credant, paradysum terrestrem adhuc in rerum natura esse, ac duos hosce Patriarchas in eodem Antichristi adventum expectare, qui ante vniuersalem mundi interitum futurus est.

Cōtrarium Mihi equidem, saluo tamen honore & respectu tantorum virorum, simul & meritum consideratione, absurdum videtur esse, & à ratione quam maxime alienum, asserere, paradysum terrestrem modo adhuc subsistere, & in eo Enoch & Eliam vsque ad consummationem mundi, mortali in carne commorari. Nam si diluuij vnda summa montium iuga & altissima cacumina, Athi, Caucaji, & Tauri quinque cubitis excesserint, credibile est etiam, paradysum cum tota terra superficie sub aquis natasse, & submersione periisse. Credere autem eum, non sine quodam miraculo, à diluuiio immunem esse seruatum, non est tutum asserere: cum Augustinus alijque sancti Patres, non esse vsque adeo certum & consultum putent, ad miracula confugere, cum non penitus sunt necessaria.

Lib. de Trin. cap. 35. Rupertus scientia non minus quam religione insignis, inficiatur, Enoch in Paradysum translatum esse, aitque non certo è sacris literis colligi in illum Paradysum in quo Adam à Deo conditus fuit, eum esse subiectum. Sed vult per verbum, *Paradi-*

sus, scripturam innuere locum aliquem delictis affluentem, diuersorum iucundissimum atque habitaculum ad incolendum amantissimum: Huic accedens D. Ioannes Chrysostomus, ait, magna curiositatis indicium esse, indagare velle, quoniam Enoch à Deo translatus sit, cum ipsa scriptura id aperte non expresserit. In eorum sententiam quoque concedens Augustinus, dicit, hanc questionem, scilicet num Enoch & Elias in paradysum vel alio translati sint, in vtramque partem, sine vilo fidei detrimento, problematice posse disceptari.

Dico igitur, tot sanctorum doctorumque vestigijs insistentem, Enoch, statim à diluuiio in superiorem aeris regionem è paradiso translatum vna cum Elia, adhuc in viuis esse, idque in loco iucundissimo, quem diuina illis bonitas assignauit, atque in eodem vsque ad vltimum iudicij diem permansuros, ante cuius aduentum iterum in hoc mundo, ad seductis succurrendum, apparebunt. Sed quocumque demum loco sunt, constat eos, ut prius dixi, nondum mortem degustasse, sed in fine tandem sæculi, non secus ac reliqui homines, morituros, & debitum omnibus impositum persolutores. Ita namque sentiunt omnes Theologi, & in primis Doctor Angelicus Thomas. *Nondum*, inquit, *Enoch mortuus est, sed morietur tandem aliquando, quia sententia, quam Dominus primis parentibus peccantibus inflixit (quocumque die comederis, morietur) omnes qui quocumque modo nascuntur ex Adam, comprehendit. Id ipsum & regius vates, sed paulo compendiosius, Quis est homo, qui viuet, & non videbit mortem? & ad Hebræos Paulus, Statutum est omnibus hominibus semel mori Seneca item Philosophus, Christianæ fidei ignarus, Omne humanum genus quod est, & quod erit, morti damnatum est. Decretum est igitur à diuina maiestate, omnibus hominibus leti viam calcandam, Eliæ & Enoch, Pontificibus simul & regibus, certum est, neminem ab ea liberum esse, ac necessario omnibus euenturam & infallibiliter, totique eam mundo communem & generalem fore,*

Rece-

Recordare igitur, Christiane, nouissima tua, & in aeternum non peccabis: memento mortis, oculisque patentibus eandem introspece. Imitare hic gallos gallinaceos, qui dum micas, & victum per terram sibi quaerunt, vnum duntaxat oculum terre affigunt, alterum in altum tollentes, qui quodammodo excubet, ne accipiter aut miluus improbitos praecipitet, & in aera abripiat. Hoc ipsum & te velim facere, Christiane, & vno tantum oculo mundum resque terrenas respicere, alterum vero semper vigilem custodire, qui nimirum in alterum mundum collimet, & videat num mors instet, quae te hinc violenter abripiat, ac depræderur. Lepores quoque natura pauidos aertis semper oculis dormire tradunt, ne fortassis a venatoribus, vel canibus praecipitentur. Et hoc tibi dictum puta, vt nimirum corpore dormiente anima excubet, quo nullum detrimentum accipiat: aduigilet, ne crudelis illa belatrix improvidum te opprimat: certo namque certius est, illam semel venturam, & omnibus esse necessario subeundam, nullique omnino parcere.

Tu vero bonitas infinita & aeterna, bonitas e qua omne bonum descendit, & dependet, oculos nostros aperi, simul & cor, vt sapius quam fecimus hactenus eiusdem meminisse, & ante oculos eam habere valeamus: sumus eheu! adeo caeci, insipientes, atque vitæ huius conseruandæ studiosi, vt omne studium sit, voluptates & ineptias sectari, omnis nostra intentio perpetuas hic sedes figere, omnis denique actio in tuam offensam cedat. Ita siquidem mundo adhaerescimus, itaque eidem infixi & quodammodo insiti simus: vt nunquam in animum reuocemus, esse nobis ex eodem emigrandum, sed vitam perennem, immortalem & nunquam interituram, semitam nullo vnquam æuo terminandam, & corpus etiam corruptionis expers nobis polliceamur: aliasque huiusmodi vanitates, & chimeras nobis fingamus. In hoc autem tu nobis impera Domine, quo omnes ineptias deseramus, & omnes alias cogitationes, præter solam mortis, ex anima ablegemus: & cogitemus interdum, ac nobiscum dispiciamus

esse nobis, diuina lege, serius aut citius, moriendum, & legem hanc intiolabilem esse decretum irreuocabile, statutum cui nemo queat contradicere, & omnibus communem sententiam: communem dico, quod nullus ab eadem exemptus sit, non paruus, non magnus, non diues, non pauper, non nobilis, non plebeius, siue reges, siue inopes erimus coloni. Atque hæc vna cogitatio, ardentissime animarum nostrarum zelator, satis esse potest, qua ad te accedere, mundi delicias aspernari, & recta ad aeternam fidelitatem tendere possimus, in quam nos ingredi permittant, Pater, & Filius, cum Spiritu sancto, AMEN.

FERIA QUINTA.

DE INCERTA MORTIS HORA.

Partitio.

1. Quot incautos mors obruat.
2. De die hora de mortis incognita.
3. De aduigilatione ad horam.
4. De preparatione ad mortem.
5. De preparatione omissa cum exitis.

Memorare nouissima tua, & in primis mortis horam incertam esse, & in aeternum non peccabu. Eccles. 7.

FIGVRA.

Balthasar Babyloniorum Rex sumptuoso Dan. 5.
Optimatibus suis mille conuiuio instructo, cum temulentus præcepisset afferri vasa aurea & argentea, quæ asportauerat Nabuchodonosor pater eius de templo Ierosolymitano, vt ipse vna cum vxoribus & concubinis, & optimatibus ex iis biberet: atque inter conuiuandum & biuendum deos suos ferreos & lapideos laudaret, genioque liberalius indulgeret, & non nisi voluptates & lusus consecraretur, mortis & nouissimorum oblitus: ecce in eadem hora